

PRAKTISCH

VOEDSELVERRIJNING EN SPELLETJES VOOR KONIJNEN EN KNAAGDIEREN

www.licg.nl
over houden van huisdieren

Knaagdieren en konijnen zijn levendige en slimme dieren. In een saai hok zonder afwisseling gaan zij zich snel vervelen. Ze kunnen dan ongewenst gedrag ontwikkelen, zoals knagen aan tralies en ander stereotiep gedrag. Ook kan verveling er voor zorgen dat de dieren onderling ruzie gaan maken.

In de natuur zijn deze dieren vaak druk met het zoeken naar voedsel, controleren van hun territorium, het maken van een nest of hol en met allerlei sociaal gedrag. Om te zorgen dat ze zich ook als huisdier prettig blijven voelen, is het belangrijk om te zorgen dat ze dit soort natuurlijk gedrag kunnen uitvoeren.

Eén van de manieren om konijnen en knaagdieren bezig te houden, is om een deel van het voer op een andere manier aan te bieden, in plaats van het gewoon in een bakje klaar te zetten. Daardoor kunt u hen uitdagen, laten nadenken en laten bewegen. Ze moeten moeite doen om hun voedsel te bemachtigen en dat maakt het voor de dieren interessanter en vaak ook leuker. Dit wordt voedselverrijking genoemd.

Uit onderzoeken bij diverse diersoorten blijkt dat de dieren vaak een voorkeur hebben voor voedsel waar ze moeite voor moeten doen boven voedsel dat 'gratis' wordt aangeboden. Ze krijgen zo de mogelijkheid om natuurlijk gedrag, het zoeken naar voedsel, uit te oefenen.

Wat vinden deze dieren leuk?

Om te weten welke vormen van voedselverrijking geschikt zijn voor uw type knaagdier of uw konijn, kunt u kijken naar het natuurlijke gedrag van uw dier. U moet daarnaast letten op welk voer geschikt is en natuurlijk moet u rekening houden met de lichamelijke mogelijkheden van uw dier (kan het dier klimmen, iets in zijn pootjes pakken, ergens doorheen kruipen, wat ziet uw dier, hoe sterk is het dier en dergelijke).

Voorwaarden

Om succesvol gebruik te maken van voedselverrijking, moet u op een paar dingen letten.

Het gebruik van voedselverrijking moet natuurlijk veilig zijn. Pas op dat het speelgoed niet om kan vallen, het dier niet klem kan komen te zitten of met tanden of poten ergens in kan blijven hangen.

Blijf altijd in de buurt als u uw dier voedselspeelgoed geeft, zodat u direct kunt ingrijpen als er iets onverwachts gebeurt.

Gebruik alleen voedsel dat uw dier gewend is. Geef geen onbekende groenten, daar kunnen de dieren buikpijn van krijgen.

Let op de hoeveelheden. Het is niet de bedoeling dat uw dier te veel voer krijgt of bijvoorbeeld snoepgoed met suiker of andere ongewenste stoffen binnenkrijgt. Gebruikt u brokjes in het speelgoed, haal dit dan van het dagelijks rantsoen af.

Pas op dat uw dieren geen ruzie met elkaar kunnen krijgen, zorg dat er voor elk dier iets te doen is en dat de dieren elkaar niet bij het voer weg kunnen houden.

Zorg ervoor dat de dieren succes hebben. Het is niet de bedoeling dat zij het voer wel ruiken, maar er niet bij kunnen komen, want dan kunnen zij gefrustreerd raken. Begin dus niet te moeilijk.

Uit de winkel

In de dierspeciaalzaak is tegenwoordig van alles te krijgen waarmee u dieren kunt laten werken voor hun voer. Een mooi voorbeeld zijn voerballen, waar u brokjes in kunt stoppen die er uit vallen als de dieren de bal rollen. Ook bestaan er voerpuzzels: soms zijn ze speciaal bedoeld voor konijnen en knaagdieren, andere zijn ontwikkeld voor honden en katten maar ook die kunnen geschikt zijn voor bijvoorbeeld konijnen. Let er natuurlijk op dat het materiaal geschikt moet zijn en niet snel kapot geknaagd kan worden. Houd er rekening mee dat knaagdieren vaak minder handig zijn met bek en poten dan een hond of kat en minder kracht hebben.

Dieren moeten eerst leren hoe ze de puzzels en voerballen moeten gebruiken, anders raken ze snel ontmoedigd. Het aanleren van een voerbal kunt u doen door de bal op de grond te leggen en onderaan, tegen de bal aan, een brokje te leggen. Als het dier het brokje wil pakken, duwt hij automatisch tegen de bal, de bal rolt weg en het dier kan bij het brokje. Door dit te herhalen leert uw dier dat hij brokjes kan bemachtigen door de bal te rollen.

Ook bij puzzels, bijvoorbeeld de typen waarbij het dier iets moet optillen of wegduwen om een brokje te bemachtigen, moet u het dier in eerste instantie helpen en het zo makkelijk maken dat uw dier het brokje ook echt kan bemachtigen. Leg bijvoorbeeld eerst het dekseltje maar een klein beetje over de holte waar het voer inzit, zodat het vanzelf wegschuift als het dier zijn neus in de holte steekt.

Er bestaat ook speelgoed dat gemaakt is voor knaagdieren, zoals ballen van wilgentwijgen. Hier kunt u zelf nog hooi in duwen. Daarnaast zijn er bollen van metaaldraad die bedoeld zijn om hooi of blaadjes groenten in te doen. Deze kunt u ophangen in de kooi. Pas altijd op dat dieren er niet in kunnen blijven hangen met poten of tanden of zelfs met hun hele kop en blijf hier altijd bij! Haal de bal weg als u geen toezicht kunt houden.

Kijk ook eens bij speelgoed dat bedoeld is voor vogels, soms is daar iets leuks mee te doen voor uw knaagdier.

Zelf maken

Natuurlijk is het ook heel leuk om zelf van alles te verzinnen en te knutselen om uw dier bezig te houden. Denk daarbij aan de volgende zaken:

Het materiaal moet veilig zijn voor uw dier. Knaagdieren en konijnen zullen hun tanden in het materiaal zetten en het vaak ook binnen krijgen. Maak daarom geen gebruik van:

- giftige materialen (denk aan kleurstoffen en verf maar ook aan metalen, die geen roest of zink mogen afgeven).
- scherpe materialen (satéprikkers, spijkers, nietjes, ijzerdraad, maar ook materiaal waar scherpe splinters afkomen bij knagen).
- onverteerbare materialen (bijvoorbeeld katoenen of wollen draden, rubber, elastiek, lijm, plakband en ander plastic).

Hieronder vindt u een paar voorbeelden van zelfgemaakte voedselverrijking. Houd rekening met het dieet van uw dier en pas eventueel de gebruikte voedselsoorten aan. Sommige knaagdieren,

zoals degoes en chinchilla's, kunt u beter geen groenten zoals wortel geven. In de Huisdierenbijsluiters leest u meer over geschikte voeding voor uw dier.

Hooi-pakketje

Nodig: wortel, hooi, onbewerkte raffia, eventueel andere groenten.

Doen: Snijd wat staafjes wortel. Neem een draad raffia, leg daar een pluk hooi op. Leg in het hooi een staafje wortel. Vouw het hooi er omheen en knoop dit vast met de raffia draad. Vouw vervolgens de uiteinden van het hooi naar binnen en knoop dit weer vast met de raffia. Steek nu wat korte wortelstukjes tussen de raffia draad. Pak nog wat hooi en vouw dit om het pakketje heen. Neem een nieuwe raffia-draad en knoop dit er omheen. Steek nu aan de buitenkant nog wat groente tussen de raffia draad. U kunt ook een gaatje in een schijfje wortel maken en deze aan een raffiadraad rijgen die u om het pakketje knoopt. Zie de laatste pagina voor afbeeldingen van de stappen.

Hooi-rolletje

Nodig: lege wc-rolletjes, hooi, wortel of andere groenten.

Doen: Snijd wat wortelstaafjes. Knip een wc-rolletje in de lengte open. Neem een pluk hooi en duw dit in het rolletje. Doe er ook wat wortelstaafjes tussen. Zorg dat het hooi aan beide kanten wat uitsteekt. Dit kan ook met hele (niet opengeknippte) rolletjes, dat is iets moeilijker. Pas daarmee op met kleine dieren die in het rolletje vast kunnen komen te zitten.

'Koekhappen'

Nodig: onbewerkt sisaltouw, onbewerkte raffia, diverse groenten, hooi.

Doen: Snijd dunne wortelschijfjes en maak er een gat in. Neem een stuk sisaltouw dat horizontaal bovenin het hok komt te hangen, en een paar raffia-draden die verticaal aan het sisaltouw komen te hangen. Knoop de raffiadraden aan het sisaltouw. Knoop of rijg nu groenten en hooistrikjes aan de raffiadraden, of maak strikjes van hooi door een plukje hooi aan een raffiadraad te knopen.

Hang het sisaltouw boven in het hok zodat de raffiadraden omlaag hangen. Een alternatief is om blaadjes groente met wasknijpers aan het touw vast te maken.

Hang de groente niet te hoog, want dan wordt het snel te moeilijk: kijk wat uw dier aan kan en leuk vindt. Bij dieren die zich niet zo hoog kunnen oprichten, zoals cavia's, kunt u ook een laag opstapje aanbieden als extra mogelijkheid om bij het voer te komen. Zorg er wel voor dat ze niet diep kunnen vallen.

Grabbelbak

Nodig: kartonnen doos met lage rand (zelf bijsnijden, zo dat uw dier er gemakkelijk in kan stappen) of deksel van een schoendoos, oude kranten, stukjes wortel, brokjes.

Doen: Maak proppen van de kranten (afstemmen op het formaat van uw dier). Leg ze in de doos en strooi daartussen wat stukjes wortel of voerbrokjes. U kunt ook repen maken van de krant in plaats van proppen. Laat uw dier het lekkers zoeken. Let op dat uw dier de kranten niet opeet: een klein stukje kan geen kwaad, maar te veel is niet goed.

Een grabbelbak kan ook worden gemaakt met stofvrij hooi of eventueel ander strooisel waar brokjes tussen gestrooid worden. U kunt op die manier het dagelijkse rantsoen aan brokjes voeren, zodat de dieren net als in de natuur hun voedsel bij elkaar moeten zoeken. Pas wel op dat het strooisel niet te hard of scherp is, zodat de dieren al zoekende niet hun ogen beschadigen.

Voor dieren als muizen of hamsters, die goed klimmen en graven, kunt u de laag hooi of ander strooisel wat dikker maken en de bak wat hoger.

Doosje met lekkers

Nodig: een klein kartonnen doosje (bijvoorbeeld van thee), brokjes of wortel, eventueel andere groenten en/of hooi.

Doen: Maak gaten in het doosje. Doe er nu kleine stukjes wortel en voerbrokjes in, of vul het doosje met groente en hooi. In het eerste geval kan het dier met het doosje gooien zodat het voedsel er uit valt, in het tweede geval moet het dier het doosje open zien te krijgen of kapot maken om bij het lekkers te kunnen. Kies wat voor uw dier het beste werkt.

Boomstam

Nodig: stukje verse boomstam van een niet-giftige soort (bijvoorbeeld berk, wilg), voerbrokjes, boor.

Doen: Maak het stammetje goed schoon en droog. Maak met een dikke boor gaatjes in de boomstam. Stop in elk gaatje een brokje.

Voor dieren als muizen en ratten is het een uitdaging om de brokjes uit de gaatjes te peuteren, het stammetje zelf is goed knaagmateriaal en kan hergebruikt worden als u het vult met droog voer. Let wel op dat er absoluut geen schimmels of zachte, vochtige plekken op het stammetje mogen zitten. U kunt hiervoor het beste in de dierenspecialzaak verkrijgbare wilgen-knaagstokken voor papegaaien gebruiken.

Een hoop pakketje maken

Hieronder de stappen voor het hoop pakketje nog eens uitgebeeld:

1

2

3

4

5

6

Het Landelijk InformatieCentrum Gezelschapsdieren biedt onafhankelijke en betrouwbare informatie over het houden van huisdieren.